

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2013. Prezenta traducere a fost realizată cu sprijinul Fondului Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Ea nu obligă în niciun fel Curtea. Pentru mai multe informații, a se vedea referințele cu privire la drepturile de autor de la sfârșitul acestui document.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

MAREA CAMERĂ

CAUZA AUSTIN ȘI ALȚII ÎMPOTRIVA MARII BRITANII

(Cererile nr. 39692/09, 40713/09 și 41008/09)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

15 martie 2012

Această hotărâre este definitivă, însă poate fi supusă revizuirii editoriale.

În cauza Austin și alții împotriva Marii Britanii,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, reunită
într-o Mare Cameră compusă din:

Françoise Tulkens, președinte,

Nicolas Bratza,

Jean-Paul Costa,

Josep Casadevall,

Nina Vajić,

Dean Spielmann,

Lech Garlicki,

Ineta Ziemele,

Päivi Hirvelä,

Giorgio Malinverni,

Luis López Guerra,

Ledi Bianku,

Kristina Pardalos,

Ganna Yudkivska,

Vincent A. De Gaetano,

Angelika Nußberger,

Erik Mose, judecători,

și Michael O'Boyle, grefier adjunct,

Deliberând cu uşile închise la data de 14 septembrie 2011 și,
respectiv, 15 februarie 2012,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la cea din urmă dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 39692/09) formulată în fața Curții în temeiul articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ("Convenția"), de către un cetățean britanic, doamna Lois Amelia Austin ("primul reclamant"), la data de 17 iulie 2009; o cerere (nr. 40713/09) introdusă de un cetățean cu dublă cetățenie, greacă și australiană, domnul George Negru ("al doilea reclamant"), la data de 27 iulie 2009, precum și o cerere (nr. 41008/09) depusă de un de un cetățean cu dublă cetățenie, britanică și australiană, dna Lowenthal Bronwyn ("al treilea reclamant"), precum și un cetățean britanic, dl Peter O'Shea ("al patrulea reclamant"), la data de 27 iulie 2009. Toate cele trei cereri au fost formulate împotriva Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.

2. Primul reclamant a fost reprezentat în fața Curții de Louise Christian, Craig Katharine, Williams Heather QC și Kaufmann Philippa. Al doilea reclamant a fost reprezentat de James Welch. Al treilea și al patrulea au fost reprezentați de către dl Ben Emmerson QC, dl Michael Fordham QC, dl Alex Bailin și dl Halford John. Guvernul Marii Britanii ("Guvernul") a fost reprezentat de către Agentul său, dl John Grainger, Biroul pentru Afaceri Străine și Commonwealth.

3. Reclamanții au pretins că plasarea lor în cadrul unui cordon de poliție (o măsură cunoscută sub numele de "kettling") timp de aproape șapte ore în cursul unei demonstrații din centrul Londrei reprezintă o privare de libertate, cu încălcarea articolului 5 § 1 din Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții (articolul 52 § 1 din Regulamentul Curții). La 21 septembrie 2010, Curtea a decis să conexeze cererile și să le comunice Guvernului. De asemenea, a decis să se pronunțe cu privire la admisibilitatea și la fondul cererilor în același timp (articolul 29 § 1). La data de 12 aprilie 2011, Camera a decis să-și decline competența în favoarea Marii Camere.

5. Componenta Marii Camere a fost determinată în conformitate cu dispozițiile articolului 27 §§ 2 și 3 din Convenție și a articolului 24 din Regulamentul Curții.

6. Reclamanții și Guvernul au depus observații cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei.

7. O audiere publică a avut loc, în Palatul Drepturilor Omului, la Strasbourg, la data de 14 septembrie 2011 (articolul 59 § 3).

S-au prezentat în fața Curții:

(a) *pentru Guvern*

DI J. GRAINGER,	agent,
DI D. PANNINK QC,	
DI J. SEGAN,	avocați,
DI C. PAPALEONTIOU,	
Dna M. PURDASY,	consilieri;

(b) *pentru reclamanți*

DI B. EMMERSON QC,	
Dna P. KAUFMANN QC,	
Dna A. MACDONALD,	
DI I. STEELE,	avocați,
Dna K. CRAIG,	
DI J. HALFORD,	
DI J. WELCH,	consilieri,
Dna L.A. AUSTIN,	
DI G. NEGRU,	
Dna B. LOWENTHAL,	reclamanți.

Curtea a audiat intervențiile dlui Pannick, dnei Kaufmann și a dlui Emmerson.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

8. Primul reclamant s-a născut în 1969 și locuiește în Basildon, al doilea reclamant s-a născut în 1949 și locuiește în Londra, al treilea reclamant s-a născut în 1972 și locuiește la Londra și al patrulea reclamant s-a născut în 1963 și locuiește în Wembley.

9. Faptele cauzei pot fi rezumate după cum urmează.

A. Relatarea reclamanților cu privire la ce li s-a întâmplat pe data de 1 mai 2001

10. Pe data de 1 mai 2001, în cadrul unei demonstrații în centrul Londrei au fost cuprinși într-un cordon de poliție la Oxford Circus (joncțiunea dintre Regent Street și Oxford Street).

11. Reclamanta, doamna Lois Austin, este un membru al Partidului Socialist și a participat la multe demonstrații, inclusiv demonstrații anterioare May Day. La 1 mai 2001, și-a lasat fiica de 11 luni la creșă, intenționând să o ia la ora 16.30, și a călătorit de la Essex până în centrul Londrei împreună cu partenerul ei. Au participat la un protest împotriva globalizării în fața Băncii Mondiale înainte de a merge împreună cu alți protestatari la Oxford Circus, unde au ajuns pe la ora 14.00. Pe la 15.45, doamna Austin trebuia să părăsească demonstrația pentru a-și lua fiica de la creșă. Ea a explicat situația unor ofițeri de poliție care mențineau cordonul, dar i s-a spus că nu poate pleca și că nu se știe ora la care ar putea să părăsească zona. În cele din urmă, doamna Austin a aranjat ca un prieten să ia copilul de la creșă. I s-a permis să părăsească zona în jur de ora 21.30.

12. Între 14.00 și 14.30, pe data de 1 mai 2001, al doilea reclamant a încercat să traverseze Oxford Circus pentru a merge la o librărie de pe Oxford Street. I s-a spus de către un ofițer de poliție că nu poate merge pe Oxford Street, din cauza mulțimii de manifestanți care se apropia și a fost sfătuit să meargă pe Margaret Street, un drum paralel la nord. Reclamantul a urmat acest sfat, dar între Margaret Street și Regent Street a fost întâmpinat de un zid de polițiști cu scuturi și căști de protecție, care se deplasa spre sud. Reclamantul a fost forțat să intre în Oxford Circus, la aproximativ 14.30. A cerut imediat să iasă din cordon și a fost informat că există o ieșire pentru cei care nu participă la protest pe partea Bond Street, dar când a ajuns acolo i s-a spus că nu există nicio ieșire. Reclamantul nu a reușit să părăsească cordonul până la 21.20.

13. Al treilea reclamant nu a avut nicio legătură cu demonstrația. Ea lucra în zona Oxford Circus și era în pauza de prânz la ora 14.10 când a fost împiedicată să se întoarcă la locul de muncă de o linie de ofițeri de poliție care blocaseră drumul. Ea s-a întors și a încercat să treacă prin altă parte, dar a constatat că acea ieșire fusese, de asemenea, blocată de către ofițeri de poliție, care începuseră să avanseze spre ea. Reclamanta s-a aflat în interiorul cordonului de la Oxford Circus până la 21.35. Ea și alții au solicitat în mod repetat să li se permită să părăsească zona, dar au fost blocați de către polițiști, care spuneau că au ordine să nu lase pe nimeni să treacă.

14. Al patrulea reclamant, de asemenea, lucra în zona Oxford Circus și a fost prins în timp ce mergea pe jos prin Oxford Circus în pauza de prânz. El a fost lăsat să plece pe la ora 20.

B. Procedurile interne

1. Curtea Supremă

15. În urma evenimentelor din data de 1 mai 2001, aproximativ 150 de persoane care au fost închise în Oxford Circus au contactat diverse firme de avocatură, cu intenția de a demara proceduri interne. Diverșii reclamați potențiali, reprezentanții lor legali, precum și reprezentanți ai Poliției Metropolitane au purtat corespondență cu scopul de a trata cererile într-un mod eficient. S-a convenit ca primul reclamant și domnul Geoffrey Saxby, care a fost un trecător prins în cordon, ar putea acționa ca reclamați de "probă". Ei au demarat procedurile în fața Curții Supreme, solicitând acordarea de despăgubiri pentru detenția ilegală și, în conformitate cu Actul privind drepturile omului din 1998, pentru încălcarea dreptului la libertate garantat de articolul 5 din Convenție. Primul reclamant, de asemenea, a formulat o cerere de despăgubiri pentru ingerința nejustificată în drepturile sale la libera exprimare și la libertatea de întrunire contrară articolelor 10 și 11 din Convenție, dar a abandonat ulterior această cerere. Poliția Metropolitană a garantat reprezentanților legali ai celorlalți solicitanți (inclusiv cel de-al doilea, al treilea și al patrulea dintre reclamați) că nu va invoca prescripția în cazul în care ar formula cereri în fața instanțelor naționale, după ce cauza-test este soluționată.

(a) Faptele așa cum au fost constatate de către judecătorul Tugendhat

16. Procedura în fața Curții Supreme în fața judecătorului Tugendhat a durat trei săptămâni, inclusiv șase de zile de audieri. El a luat în considerare probele directe provenind din mărturiile a 18 martori oculari și declarațiile a doi experți, declarațiile altor 138 de martori, mii de pagini de dovezi documentare și imagini video filmate de amatori și de camerele de supraveghere și din elicopterele de poliție. În hotărârea sa, emisă la data de 23 martie 2005 ([2005] EWHC 480 (QB)), judecătorul Tugendhat a dedicat 500 de paragrafe pentru evaluarea probelor și constatările de fapt. Constatările sale de fapt pot fi rezumate după cum urmează.

17. Judecătorul Tugendhat a constatat că, la 18 iunie și 30 noiembrie 1999 și May Day 2000 au avut loc în Londra tulburări grave ale ordinii publice, iar poliția se temea că se vor repeta și în 2001. Cele trei demonstrații au fost împotriva capitalismului și a globalizării. Organizatorii evenimentului din 18 iunie 1999 nu au cooperat cu poliția și au distribuit materiale publicitare similare cu cele distribuite de către organizatorii demonstrației May Day 2001. În după-amiaza zilei de 18 iunie 1999, o mulțime de aproximativ 3.000 - 5.000 de persoane, cu cagule, au provocat pagube de aproximativ 2 milioane de lire diferitelor persoane și ofițeri de poliție, unsprezece dintre aceștia necesitând îngrijiri medicale. Demonstrații cu privire la aceste teme au condus la tulburări grave ale ordinii publice și în alte țări, în aceeași perioadă, inclusiv în Seattle, la 30 noiembrie 1999 (ședința Organizației Mondiale a Comerțului), în Washington DC la 16 aprilie 2000 (ședința Fondului Monetar Internațional), în Melbourne în 11-13 septembrie 2000 (Summitul World Economic Forum Asia-Pacific), la Praga la 26 septembrie 2000 (altă întâlnire a Fondului Monetar Internațional) și la 22 aprilie 2001 în Quebec (un summit al reuniunii Americilor). Planificarea pentru demonstrația May Day din 2001 reflecta experiența în acest tip de demonstrații, în special în Londra, și recomanda acțiuni în funcție de această experiență.

18. Pentru 1 mai 2001, fuseseră anunțate la poliție două evenimente și anume, un marș al unui sindicat May Day și un marș al tinerilor studenți socialiști, care urmau să aibă loc în diferite zone ale Londrei. În plus, serviciile de informații au indicat că activiști reprezentând o coaliție largă de ecologiști, anarhiști și grupuri de stânga intenționau să organizeze proteste în 24 de locații diferite din Londra, bazate pe pătratele de pe tabla de joc Monopoly. Evenimentul final urma să fie un miting la Oxford Circus, la ora 16.00. Organizatorii "May Day Monopoly" nu au contactat poliția, nici nu au încercat să obțină o autorizație pentru demonstrație și au încercat să mențină secretul cu privire la locațiile și natura protestului. Protestatarii au fost direct și indirect, încurajați să poarte măști și să se angajeze în jafuri și violențe (a se vedea hotărârea judecătorului Tugendhat, §§ 206-225). Informațiile puse la dispoziție Poliției de către serviciile speciale au fost că ar fi vorba despre "500 - 1.000 de manifestanți care ar intenționa confruntarea, violența și provocarea dezordinii publice". Evaluarea Poliției specializate a fost că protestul ar implica una dintre cele mai grave amenințări la adresa ordinii publice văzute vreodată în Londra, cu un risc real de vătămare gravă și chiar moarte, precum și daune materiale, în cazul în care forțele de ordine nu ar controla în mod eficient mulțimea. Persoanele supuse riscului erau membri ai poliției, persoanele private și alți demonstranți. La 24 aprilie 2001, primarul Londrei a scris un articol în ziarul principal de seară din Londra, exprimându-și opinia că organizatorii protestului May Day au încercat în mod deliberat să provoace distrugerii, și îndemnând londonezii să stea deoparte. Avertismente similare au fost făcute într-o serie de alte ziare în martie și aprilie 2001.

19. Planul poliției pentru a doua zi a implicat desfășurarea pe străzi a unui număr de aproape 6.000 de ofițeri, purtând uniforme vizibile, în plus față de ofițerii călare. Aceasta era cel mai mare număr de ofițeri de poliție care au fost vreodată dislocați în Londra până la acea dată. Polițiștii angajați în May Day 2001 erau cei mai experimentați în menținerea ordinii publice în Anglia. Deoarece era prevăzut că evenimentul final va fi o adunare la Oxford Circus, la ora 16, a fost instalat acolo un sistem audio. Intenția strategică declarată a operațiunii de poliție a fost de a asigura populației securitatea; facilitarea și controlul protestului legitim; prevenirea dezordinii publice și protejarea clădirilor-cheie, cum ar fi Palatul Buckingham și Casa Parlamentului, prevenirea criminalității și luarea măsurilor rezonabile pentru a aresta infractorii, dacă s-ar comite infracțiuni; și, în general, minimizarea efectelor demonstrației asupra populației. Cu toate acestea, poliția avea puține cunoștințe despre ce avea să urmeze sau cum ar putea reacționa.

20. În cursul dimineții de 1 mai 2001, au avut loc o serie de demonstrații de mică amploare în Londra. În jurul orei 13, demonstrații au început să se adune în fața birourilor Băncii Mondiale din Haymarket. S-au îndreptat spre Piccadilly Circus, apoi în jos pe Regent Street până la Oxford Circus. Pe la ora 14 se estima că sunt peste 1.500 de persoane în Oxford Circus și altele continuau să sosească. Câteva persoane care se deplasau în sus pe Regent Street purtau măști. Informații deținute de poliție indicau faptul că adunarea de la Oxford Circus urma să aibă loc la ora 16 și dimensiunea mulțimii ade colo de la ora 14 i-a luat prin surprindere, cu un număr insuficient de ofițeri în zonă pentru a împiedica intrarea altor persoane în zonă.

21. În jurul orei 14, poliția a decis să facă un cordon care să rețină mulțimea. Decizia s-a luat pe baza informațiilor disponibile care estimau că aproximativ 500-1.000 de persoane cu intenții violente vor lua parte la protestul May Day și pe baza a ceea ce se întâmplase la demonstrațiile anterioare similare, mai degrabă decât pe comportamentul mulțimii până în acel moment. Decizia a fost luată în exercitarea competențelor organelor de poliție de prevenire a încălcării ordinii publice. Odată ce decizia a fost luată, a fost nevoie de cinci-zece minute pentru a face un cordon larg și, pe măsură ce soseau alți ofițeri de poliție, 20-25 de minute pentru a face cordonul complet. Era suficient spațiu în cadrul cordonului pentru ca oamenii să se plimbe și nu era înghesuială. Cu toate acestea, pe măsură ce se însera, condițiile deveneau neconfortabile. Vremea era rece și umedă. Nu s-a furnizat mâncare sau apă și nu a existat niciun fel de acces la toalete sau adăpost.

22. Nu s-a anunțat mulțimea atunci când cordonul fost pus în aplicare din cauza îngrijorării poliției că nu ar fi suficient de puternică pentru a rezista unui efort concertat al mulțimii care ar vrea să rupă cordonul. Primul anunț public a fost făcut la ora 16, informând mulțimea că au fost reținuți în cadrul cordonului pentru a preveni o tulburare a ordinii publice. Comandantul de poliție a recunoscut în fața instanțelor naționale că anunțul ar fi putut fi făcut mai devreme, probabil la 15.15 sau 15.30.

23. La 14.25, la cinci minute după ce s-a realizat cordonul complet, inspectorul șef care comanda operațiunea a planificat să înceapă o eliberare controlată din cadrul cordonului din partea nordică a Regent Street. Cu toate acestea, eliberarea a trebuit să fie amânată din cauza unor persoane din mulțime, atât din interiorul cât și din afara cordonului, care au început să arunce cu rachete și să folosească violența împotriva poliției, încercând și să străpungă cordonul în Regent Street. La 14.55, o altă ieșire prin Nord a fost din nou suspendată, din cauza violenței protestatarilor de pe ambele părți ale cordonului. Prin jurul acestei ore, mai multe persoane au început să se îndrepte spre Oxford Circus pentru a lua parte la evenimentul planificat să aibă loc acolo la ora 16. Pe la 15.40, raportul poliției arăta că ofițerii erau prinși între cele două mulțimi, toată lumea se împingea și se aruncau sticle. La ora 16.30, o mulțime de 400 - 500 de persoane din afara cordonului care urmărea o trupă de samba a făcut dispersarea în Oxford Street dificilă. Situația a fost revizuită pe la 16.55, dar eliberarea colectivă din cordon a fost exclusă din cauza riscului de violențe și dezordine. La 17.15 a avut loc o tulburare gravă în Oxford Street, cauzată de un nucleu de circa 25 de protestatari mascați care au atras o mulțime de câteva sute. La 17.20, mulțimea din cadrul cordonului era calmă, dar poliția nu era dispusă să riște eliberarea colectivă din cauza prezenței altor mulțimi mari, dezordonate, în apropiere.

24. La 17.55 a fost luată decizia de a dispersa mulțimea din cadrul cordonului. Cu toate acestea, mulțimea a devenit violentă din nou și la 18.15 decizia a fost anulată. La ora 19.00 s-a început eliberarea din cordon, cu grupuri mici de persoane care erau eliberate din cordonul respectiv. Cu toate acestea, la 19.20, procesul de eliberare a fost suspendat din cauza dificultății poliției de a controla mulțimile din afara cordonului, deoarece unele persoane aruncau cu cărămizi mari de zidărie și cu rachete artisanale înspre polițiști și pentru că o parte dintre manifestanții eliberați rămăseseră în apropierea cordonului. La ora 19.30, s-a reluat dispersarea colectivă, cu resurse suplimentare din partea poliției pentru escortarea persoanelor eliberate din cordon. Cu toate acestea, dispersia a fost oprită din nou, deoarece persoanele eliberate din Oxford Circus se alăturaseră unei alte mari mulțimi violente, la nord de Portland Street. Pe la ora 20, Portland Place era liberă și eliberarea colectivă a Oxford Circus s-a reluat, în grupuri de câte zece persoane. Pe la ora 21.45, dispersia era aproape completă. Peste 100 de persoane au fost arestate ca urmare a tulburărilor ordinii publice din Oxford Circus și din zona înconjurătoare. O parte din politica de eliberare colectivă a fost percheziționarea unora sau a tuturor persoanelor eliberate, pentru a li se consemna numele și adresele și a fi fotografiate.

25. Poliția a estimat că la momentul de vârf a existat un număr maxim de 2.000 de persoane în cadrul cordonului și 1.000 în afara acestuia. Analiza probelor documentare și a înregistrărilor video a indicat faptul că, de-a lungul după-amiezii, au fost eliberate 392 de persoane în mod individual. S-a acceptat faptul că această cifră era puțin probabil să fie corectă, dar judecătorul Tugendhat a constatat că numărul de persoane eliberate era "mai aproape de 400 decât de 200". Dintre acestea, cele mai multe erau de pe laturile nord și sud de Oxford Circus, foarte puține de pe laturile Est și Vest. Cele mai multe eliberări au avut loc înainte de ora 16; 12 au avut loc între 16 - 17; 89 între 17 - 18; 59 între 18 - 19, precum și 12 după ora 19. A fost dificil pentru ofițerii de poliție să identifice membri ai mulțimii pentru eliberarea individuală pe baza faptului că nu reprezenta o amenințare de violență. Unii dintre cei eliberați au fost identificați în evidențele poliției ca fiind simpli trecători prinși în demonstrație. Alții au fost descriși ca fiind în pericol fizic, femei însărcinate, persoane în vârstă sau copii.

(b) Concluziile judecătorului Tugendhat

26. Judecătorul a conchis că, având în vedere violențele care avuseseră loc la demonstrații anterioare, informațiile aflate la dispoziția poliției, lipsa de cooperare din partea organizatorilor și comportamentul persoanelor din anumite secțiuni ale mulțimii, poliția a avut motive rezonabile de a crede că exista un risc real de distrugere de bunuri, de vătămare fizică gravă și chiar moarte. Principalele riscuri au fost de zdrobire și călcare în picioare, dar a existat, de asemenea, și riscul de a se arunca cu rachete artisanale. Având în vedere situația de la Oxford Circus, și intenția poliției de a preveni violența și distrugerile, poliția nu a avut, la ora 14, o altă soluție decât să impună un cordon absolut și acest lucru a fost, prin urmare, un răspuns proporțional de al poliției la prezența mulțimii. Scopul principal al reținerii în cadrul cordonului a fost de a asigura siguranța persoanelor, inclusiv a celor din cadrul cordonului, apărarea proprietății în Oxford Street și protecția altor drepturi ale terților. Poliția, de asemenea, a intenționat să separe unii membri ai mulțimii de alții, după caz, adresându-le întrebări sau prin percheziții corporale.

27. De la 14.20, nimeni nu a putut părăsi mulțimea fără permisiune. Măsura a fost crearea unui cordon strâns, cu minimă libertate de mișcare în Oxford Circus, iar efectele sale au fost severe, accentuându-se cu trecerea timpului. Cu toate acestea, nimeni nu s-a așteptat ca izolarea să dureze atât de mult și posibilitatea de a se face eliberări în condiții de siguranță a fost reexaminată în orice moment.

28. Astfel, nu a fost posibil ca poliția să înceapă eliberările colective mai devreme decât a făcut-o. Au fost perioade în care ieșirea a fost blocată de alte mulțimi care încercau să intre în Oxford Circus. Nu ar fi fost rezonabil și nici sigur să se permită acestor mulțimi să se alăture, fără a le controla

circulația. În plus, au existat perioade lungi de timp în care poliția nu a avut resurse să ofere condiții pentru o dispersare în siguranță și nu s-a sugerat că s-ar fi putut sau ar trebuit să se pună la dispoziție de către comisarul Poliției Metropolitane mai mulți ofițeri de poliție decât a făcut-o în acea zi. Un motiv pentru care resursele nu au fost adecvate a fost că o parte semnificativă din mulțime nu a fost cooperantă cu poliția de-a lungul cordonului. Judecătorul a estimat că aproximativ 40% dintre persoane au fost în mod activ ostile la un moment dat, împingându-se și aruncând rachete, manifestându-și altfel atitudinea de necooperare. Cei care nu împingeau sau nu aruncau rachete artizanale nu s-au disociat de minoritatea care făcea aceste gesturi. Ca urmare, a fost necesar să se creeze un cordon de ofițeri suficient de puternic pentru a rezista unui impuls concertat al acestor persoane care ar fi încercat să iasă. O mulțime mai cooperantă ar fi putut fi controlată de către un număr mai mic de ofițeri, lăsând pe alții disponibili pentru a controla ieșirea din cordon. Un alt motiv al insuficienței resurselor a fost că mulțimile din afara cordonului refuzau să accepte să fie controlați sau dirijați de către poliție. Poliția a făcut tot ce se putea face în cele mai dificile circumstanțe. Resursele de care avea nevoie pentru a controla dispersarea mulțimii din Oxford Circus au fost folosite în mod necesar și corespunzător în altă parte. Asta nu înseamnă că poliția ar fi trebuit să permită dispersarea necontrolată a mulțimii din Oxford Circus. Potrivit judecătorului, acest lucru ar fi însemnat o abdicare de la datoria poliției de a preveni o încălcare a păcii, precum și de la obligația de ocrotire și obligația pozitivă ce-i incumbă de a proteja membrii mulțimii și terții, inclusiv ofițeri de poliție, împotriva riscului de vătămare gravă, precum și de a proteja terții din riscul de distrugere a proprietății.

29. În circumstanțele care existau la Oxford Circus, și, în special, dificultățile întâmpinate de poliție în a distinge între persoanele pașnice și cele violente sau cu potențial violent din interiorul cordonului cordon, judecătorul a fost în imposibilitatea de a identifica o altă politică viabilă de eliberare individuală din cadrul cordonului, alta decât cea aplicată. Odată ce s-a creat cordonul, orice măsură de eliberare controlată ar fi durat o perioadă de timp considerabilă înainte ca toată mulțimea să fie dispersată. Este imposibil de apreciat cu exactitate cât de mult timp ar fi durat dacă nu ar fi existat activități de percheziție sau strângere de probe, dar ar fi fost mai mult de douăzeci de minute. În cazul în care procesul de dispersare a mulțimii este combinat cu activități de percheziție și strângere de probe, durează atâta timp cât a durat în cazul de față de la momentul în care dispersarea a fost reluată la ora 19.30, adică cel puțin o oră sau două.

30. În ceea ce privește susținerea cu privire la detenția ilegală, judecătorul Tugendhat a considerat că acțiunea poliției a fost una necesară.

31. În legătură cu articolul 5, judecătorul a constatat că izolarea în interiorul cordonului reprezintă o privare de libertate în sensul articolului 5 § 1. Deși a constatat că nu a existat niciodată intenția din partea poliției de

a-i deferi justiției pe toți cei cuprinși în cordonul creat la Oxford Circus, scopul a fost acela de a izola mulțimea pentru ca poliția să-i poată aresta aduce în fața unui judecător pe toți cei pe care îi considera în mod rezonabil ca autori ai unor infracțiuni și pe cei a căror arestare a fost necesară pentru a preveni săvârșirea de infracțiuni, acest scop fiind suficient în raport cu cerințele articolului 5 § 1 (c).

32. În plus, judecătorul Tugendhat a constatat că, având în vedere circumstanțele neobișnuite ale cazului, nu a existat nicio ingerință în drepturile la libertatea de exprimare și de întrunire. Nici unul dintre martori nu a fost capabil să explice care a fost scopul întrunirii de la Oxford Circus sau ceea ce ar fi trebuit să se întâmple acolo, sau oriunde altundeva, în cazul în care cordonul de polițiști nu ar fi fost creat. A constatat că informațiile distribuite în prealabil de către organizatori erau menite să încurajeze cel puțin o minoritate semnificativă a celor prezenți să se angajeze într-o activitate dezordonată și infracțională, incluzând probabil, infracțiunii la ordinea publică, cum ar fi scandal, distrugere și furt. Dacă nu s-ar fi creat niciun cordon, ar fi fost practic imposibil ca cineva să protesteze în mod legal în acest mediu de tulburare publică. Mai mult decât atât, nu a existat nicio dovadă că cineva de la Oxford Circus ar fi vrut să-și exercite vreun drept de a vorbi în public și nu a putut face acest lucru. Judecătorul Tugendhat a conchis că prezenta cauză privește ordinea publică și dreptul la libertate și nu libertatea de exprimare sau libertatea de întrunire, respingând toate pretențiile reclamantilor.

(c) Curtea de Apel

33. Judecătorul Tugendhat a acordat un drept de apel doamnei Austin și domnului Saxby în ceea ce privește plângerile privind detenția ilegală și în temeiul articolului 5 din Convenție. Într-o hotărâre pronunțată la data de 15 octombrie 2007 ([2007] EWCA Civ 989), Curtea de Apel a respins apelul.

34. În legătură cu plângerea privind detenția, Curtea de Apel a considerat că, în scopul de a preveni o încălcare a păcii, poliția ar putea lua în mod legal măsuri care afectează exercitarea legală a drepturilor unor terți, dar numai dacă s-au luat toate celelalte măsuri posibile pentru a evita o încălcare a păcii și pentru a proteja drepturile terților și cu condiția ca acțiunile întreprinse să fie rezonabil necesare și proporționale. Aplicând acest test în circumstanțele demonstrației de la Oxford Circus, izolarea doamnei Austin a fost legală, deoarece a fost necesară pentru a preveni o încălcare iminentă a păcii.

35. În legătură cu cererea în temeiul articolului 5, Curtea de Apel a conchis că detenția nu reprezintă o privare de libertate. Sir Anthony Clarke MR, a statuat după cum urmează:

"102. ... [] Prima întrebare este dacă apelanții au fost privați de libertate de la bun început. În opinia noastră nu. Poziția la acel moment nu a fost semnificativ diferită de

cea dintr-un număr de cazuri de izolare sau detenție la care judecătorul a făcut referire și care nu ar fi considerate ca fiind o lipsire de libertate în sensul articolului 5 (1). Un exemplu bun este, probabil, o mulțime de fotbal. Este un lucru obișnuit ca o astfel de mulțime să fie reținută și controlată pentru ceea ce se poate dovedi a fi o perioadă destul de lungă, pe de o parte pentru protecția persoanelor din mulțime și pe de altă parte (în unele cazuri) pentru a evita ca mulțimea să săvârșescă acte de violență, probabil, între diferite grupuri de suporterii. .. Alte exemple ar fi ... de exemplu, în cazul în care șoferii nu pot părăsi o autostradă, poate pentru mai multe ore, din cauza acțiunilor poliției în urma unui accident. În astfel de cazuri, poate fi necesar ca poliția să rețină sau să izoleze persoanele fizice, în anumite zone pentru o perioadă chiar mai lungă decât cea prevăzută inițial.

103. În opinia noastră, cauza de față este în mod clar un astfel de caz. Pe baza constatărilor judecătorului asupra situației de fapt, poliția nu a avut altă alternativă decât să impună un cordon, ceea ce a și făcut. Poliția anticipase o eliberare ordonată peste două sau trei ore, în scopul de a evita violența. Judecătorul a identificat diferitele obiective ale poliției, care au inclus apărarea siguranței și prevenirea unor acte infracționale de către persoane fizice din mulțime, dintre care multe nu au putut fi identificate. În aceste circumstanțe impunerea inițială a cordului nu ar putea, în opinia noastră, să fie considerată ca fiind o formă arbitrară de detenție pe care autoritățile din Strasbourg ar putea-o descrie ca privare de libertate în sensul articolului 5 alineatul (1). Din aceste motive susținem că judecătorul a comis o eroare considerând că apelanții au fost reținuți ilegal începând cu ora 14.20.

104. Pe această bază, ne aparține să reexaminăm restul întrebării, și anume dacă apelanții au fost deținuți ilegal ulterior. În opinia noastră răspunsul la această întrebare este "Nu". Deci, de exemplu, ... în câteva rânduri în cursul după-amiezii, poliția a început eliberarea controlată, doar pentru a afla că nu o pot continua în condiții de siguranță.....Decizia de a începe dispersarea controlată prin partea de nord a trebuit să fie revizuită sau suspendată de trei ori din cauza comportamentului câtorva dintre protestatari, fie din interiorul sau din afara zonei de izolare, astfel încât eliberarea finală nu a început până la 20.02 ... Pe parcursul întregii perioade au existat acte de violență, deși nu din partea apelanților ... Așa cum a conchis judecătorul ... nu a fost vorba despre o mulțime statică de protestatari în Oxford Circus, înconjurată de poliție și reținută timp de 7 ore. A fost o situație dinamică, haotică, confuză și în care au existat, de asemenea, un număr mare de protestatari în imediata vecinătate cordonului care riscau să creeze un pericol de tulburare publică gravă și reprezentau o amenințare pentru ofițeri, atât pe cordon în sine, cât și în cadrul acestuia.

105. În aceste condiții, nu se poate identifica în mod rezonabil un moment în care măsura inițială, care nu era o privare de libertate, să fi devenit o privare de libertate în sensul articolului 5 alineatul (1) din Convenție. Prin urmare, constatăm că, spre deosebire de concluzia judecătorului de fond, având în vedere toate circumstanțele relevante, nu a fost vorba despre o privare arbitrară de libertate în sensul prevederilor Convenției. "

(d) Camera Lorzilor

36. Cererea de recurs a doamnei Austin, ca și a domnului Saxby, a fost admisă în principiu de către Camera Lorzilor, în ceea ce privește articolul 5 § 1 din Convenție. Cauza a fost audiată pe 24 și 25 noiembrie 2008 și hotărârea a fost pronunțată, în unanimitate, la data de 28 ianuarie 2009. Prin

această hotărâre s-a respins pe fond recursul, pe motiv că articolul 5 § 1 nu se aplică, deoarece reclamanta nu a fost lipsită de libertate ([2009] UKHL 5).

37. Lordul Hope de Craighead a explicat interpretarea sa cu privire la "privarea de libertate" astfel:

"23. Aplicarea articolului 5 (1) măsurilor de control al mulțimilor este o problemă care nu reiese că ar fi fost supusă până în prezent examinării instanței de la Strasbourg. Deci, nu există nici o îndrumare directă pentru a stabili dacă articolul 5 (1) este atras în cazul în care poliția impune restricții de circulație pentru unicul scop de a proteja oamenii de un prejudiciu sau pentru a evita distrugerile. Necesitatea adoptării unor măsuri de control al mulțimilor în interes public nu este însă nouă. Este necesar, de exemplu, ca astfel de măsuri să fie impuse la meciurile de fotbal pentru ca fanii rivali să nu se confruntă în situații care pot duce la violență. Restricții de circulație pot fi, de asemenea, impuse de către poliție șoferilor, în interesul siguranței rutiere, după un accident pe o autostradă sau pentru a împiedica pietonii să vină prea aproape de un incendiu sau de un incident terorist. Nu este lipsit de interes faptul că până în prezent nu s-a sugerat niciodată că restricțiile de acest tip ar încălca articolul 5 (1), atât timp cât acestea sunt proporționale și nu arbitrare.

24. Restricțiile care au fost impuse prin crearea cordonului de polițiști, în acest caz, pot fi considerate, în comparație cu exemplele pe care tocmai le-am menționat, a fi fost mai mari în grad și intensitate. Dar Lordul QC Pannick a susținut în apărare că nu se pot ignora nici scopul restricției, nici circumstanțele. Detenția în sensul clasic nu a fost în mintea nimănui. Nu s-ar fi pus problema unei privări de libertate dacă respectivul cordon ar fi durat numai 20 de minute. Faptul că a durat mai mult timp nu ar trebui să facă vreo diferență, deoarece imposibilitatea unei eliberări colective mai devreme a fost cauzată de circumstanțe care au depășit posibilitatea de control a poliției. Pentru a afla răspunsul la întrebarea dacă ceea ce s-a întâmplat intră în domeniul de aplicare al articolului 5 alineatul (1) trebuie să se stabilească un echilibru corect între drepturile individuale și interesele societății. Este, desigur, necesar să se recunoască pe deplin faptul că articolul 5 este un drept fundamental cu importanță crucială, dar imposibilitatea de a justifica o atingere a acestor drepturi, cu excepția cazurilor enumerate în sub-paragrafele (a) (f), subliniază necesitatea de a defini cu atenție limitele de aplicare a acestei dispoziții convenționale.

25. Dna Williams QC, pentru recurentă, a susținut, pe de altă parte, că scopul pentru care măsura a fost luată nu este relevant. Faptul că a fost un răspuns necesar și proporțional este o condiție preliminară pentru stabilirea legalității măsurii în temeiul sub-paragrafelor (a) (f) din articolul 5 (1), dar se rezumă la atât. În temeiul articolului 5, nu trebuie să se facă un raport de proporționalitate cu privire la măsura inițială luată de poliție. Scopul și raportul de proporționalitate se examinează doar în cazurile enumerate în sub-paragrafele (a) și (f).

Este scopul relevant?

26. Decizia dacă a existat sau nu o privare de libertate este, desigur, legată de situația de fapt specifică fiecărui caz în parte. Deciziile privind aplicarea articolului 5, care depind în întregime de situația de fapt nu prezintă o mare utilitate. Dar sunt importante în cazul în care acestea ilustrează problemele de principiu. În cauza de față, putem trage învățăminte din anumite decizii pentru a determina în ce măsură ar trebui să luăm în considerare obiectivul sau scopul măsurii pentru a stabili dacă aceasta intră în domeniul de aplicare al articolului 5 alineatul (1).

27. Dacă scopul este un element relevant, trebuie să fie pentru a permite un echilibru între ceea ce obiectiv urmărește restricția să atingă și interesele individuale. Ideea că trebuie să existe un echilibru în faza inițială nu reiese din *Engel împotriva Olandei* (nr. 1) (1976) 1 EHRR 647 sau *Guzzardi împotriva Italiei* (1980) 3 EHRR 333 și nici nu se bazează pe modul de redactare a articolului. Dar cred că există indicii suficiente în jurisprudența Curții conform cărora ideea de echilibru este inerentă conceptelor consacrate în Convenție și că are un rol de jucat atunci când se are în vedere domeniul de aplicare a drepturilor fundamentale prin care se urmărește apărarea securității fizică a persoanei. "

Lordul Hope a trecut apoi în revistă o serie de hotărâri și decizii ale Curții și Comisiei, inclusiv *X. împotriva Republicii Federale Germane*, nr. 8819/79, decizia Comisiei din 19 martie 1981, *Decizii și Rapoarte (DR)* vol. 24, p. 158; *Guenat împotriva Elveției*, nr. 24722/94, decizia Comisiei din 10 aprilie 1995, vol. DR. 81-B, p. 13; *H.M. împotriva Elveției*, nr. 39187/98, CEDO 2002 II; *Nielsen împotriva Danemarcei*, 28 noiembrie 1988, seria A nr. 144; *Soering împotriva Marii Britanii*, 7 iulie 1989, seria A nr. 161; *O'Halloran și Francis împotriva Marii Britanii* [MC], nr. 15809/02 și 25624/02, CEDO 2007 III; *N. împotriva Marii Britanii* [MC], nr. 26565/05, 27 mai 2008, și a formulat următoarele concluzii:

"34. Consider, prin urmare, că se poate avea o abordare pragmatică, chiar și în cazul drepturilor fundamentale cărora nu li se poate aplica nicio restricție sau limitare, abordare în care urmează să fie luate în considerare toate circumstanțele. Articolul 5 nu menționează interesele de securitate publică sau de protecție a ordinii publice ca fiind cazuri în care o persoană poate fi privată de libertate. Acest aspect contrastează evident cu articolul 10 (2), care prevede expres că aceste motive pot fi invocate pentru a nuanța dreptul la libertatea de exprimare. Dar importanța care trebuie să fie acordată, în contextul articolului 5, măsurilor luate în interesul siguranței publice este indicat de articolul 2 al Convenției, deoarece viețile persoanelor care fac parte din mulțimi pot fi puse în pericol în cazul în care poliția nu adoptă măsuri de control a mulțimilor. Aceasta este o situație în care trebuie să se caute un echilibru corect pentru ca drepturile fundamentale concurente să se concilieze. Aplicarea articolului 5 cu privire la măsurile de control a mulțimilor, desigur, trebuie să țină seama de drepturile individuale, precum și de interesele comunității. Așadar, orice măsură trebuie luată cu bună-credință și trebuie să fie proporțională cu situația care a făcut măsurile necesare. Acest lucru este esențial pentru a respecta principiul fundamental conform căruia orice acțiune care afectează dreptul la libertate al unei persoane nu trebuie să fie arbitrară. Dacă aceste condiții sunt îndeplinite, putem trage concluzia că măsurile de control a mulțimilor, care sunt întreprinse în interesul comunității, nu vor încălca drepturile recunoscute de articolul 5 persoanelor care fac parte din respectivele mulțimi, persoane a căror libertate de mișcare este restricționată de respectivele măsuri de control. "

Lordul Neuberger de Abbotsbury a fost de acord că nu a existat nicio privare de libertate și a observat după cum urmează:

"58. Poliția are obligația de a păstra pacea în cazul unui risc de revoltă și de a lua măsuri rezonabile pentru a preveni tulburarea gravă a ordinii publice, mai ales dacă este vorba de acte de violență asupra persoanelor și de distrugere de bunuri. În anumite circumstanțe, orice persoană care trăiește într-o democrație modernă trebuie să se aștepte în mod rezonabil să fie reținută, sau cel puțin să accepte că este legitim să fie reținută de către poliție într-un spațiu limitat. Astfel, dacă o persoană bolnavă

mental sau sub influența alcoolului s-ar plimba liber, cu un pistol în mână, într-o clădire, ar fi legitim și preferabil ca poliția să ia măsuri prin care persoanele din apropiere să fie reținute în locurile în care se află, poate pentru mai multe ore, sau să fie conduse spre un loc anume. În mod similar, în cazul în care există grupuri de suporteri ai echipelor adverse la un meci de fotbal, poliția veghează în mod corespunzător, pentru a se evita violența și haosul, ca cele două grupuri să fie ținute separat. Aceasta implică deseori izolarea unuia dintre grupuri într-un spațiu anume, pentru o perioadă de timp semnificativă. Sau în cazul în care există un accident pe o autostradă, se întâmplă frecvent ca poliția să solicite conducătorilor auto și pasagerilor să rămână în vehiculele lor staționate, de multe ori mai mult de o oră sau două. În toate aceste cazuri, restricțiile impuse de poliție au rolul de protecție a persoanelor și a bunurilor și de prevenire a violenței.

59. Consider, de asemenea, că în cazul unei demonstrații, în special una la care se așteaptă în mod rezonabil că vor avea loc acte de tulburare a liniștii publice și violență, este de așteptat, și uneori necesar, ca poliția să ia măsuri pentru a se asigura că astfel de tulburări și violențe nu apar, sau, cel puțin, se limitează la un nivel minim. Astfel de măsuri pot implica adesea limitarea circulației manifestanților, și, uneori, a persoanelor prinse involuntar în iureșul demonstrației. În unele cazuri, măsurile de acest fel implică izolarea într-un spațiu relativ mic o perioadă de timp.

60. În astfel de împrejurări, nu mi se pare realist să susțin că articolul 5 poate intra în joc, cu condiția, și este o condiție foarte importantă, ca acțiunile poliției să fie proporționale și rezonabile, precum și ca nivelul de disconfort și durata să fie limitate la un minim rezonabil și necesar scopului urmărit în cauză, și anume prevenirea dezordinii publice și a violenței.

61. Avocatul recurenței a sugerat că, în orice caz, în unele dintre exemplele pe care le-am dat, consimțământul persoanei de a fi limitată astfel ar putea fi prezumat. Eu nu sunt sigur că este o analiză satisfăcătoare, mai ales pentru că nu se poate aplica persoanelor care ar informa poliția că nu sunt de acord cu luarea acestor măsuri decât în cazul în care acordul persoanei ar fi involuntar sau prezumat. Totuși, dacă consimțământul prezumat ar reprezintă o bază adecvată pentru a justifica o măsură de izolare în sensul articolului 5, atunci mi se pare că am putea justifica o astfel de izolare pe baza faptului că oricine iese pe stradă, în special în timpul unei demonstrații care implică un risc de violențe, se consideră că a consimțit la posibilitatea de a fi reținut de poliție, dacă măsura reținerii este una rezonabilă și proporțională scopului de a preîntâmpina tulburarea publică gravă și violența.

62. Deci, în acord cu Curtea de Apel, aș zice că, în lumina concluziilor judecătorului de primă instanță, așa cum sunt rezumate în paragraful [57] de mai sus, acțiunile poliției în cazul de față nu au dat naștere la o încălcare a drepturilor recurenței garantate de articolul 5. O caracteristică a prezentei cauze, care dă anumite motive de îngrijorare, este durata perioadei de aplicare a măsurii denunțate, de aproape șapte ore. Cu toate acestea, după ce am ajuns la concluzia că restricția a fost rezonabilă și proporțională, și necesară pentru a preveni tulburări grave ale ordinii publice și violențe, și nu încalcă articolul 5, mi se pare greu de susținut că simplul fapt că durata măsurii a fost neobișnuit de lungă poate, în sine, transforma o situație care altfel nu ar intra în domeniul de aplicare al articolului 5 într-o situație în care acest articol ar fi aplicabil. Cred că acest punct de vedere poate fi susținut de cazurile în care s-a constatat că o detenție în penitenciar nu intră în sfera de aplicare a articolului 5 deoarece a fost doar pentru o perioadă scurtă de timp (a se vedea de exemplu, *Novotka c. Slovaciei* (cererea nr. 47244/99, 4 noiembrie 2003)).

63. După cum s-a indicat deja, mi se pare că intenția poliției este relevantă, în special într-un caz atipic precum cel de față și în care această intenție reiese din circumstanțele externe. Dacă ar reieși, de exemplu, că poliția a menținut cordonul mai mult de timpul necesar pentru controlul efectiv al mulțimii, în scopul de a pedepsi sau "da o lecție" manifestanților din interiorul cordonului, concluziile ar putea fi diferite. În astfel de circumstanțe, aș fi considerat că menținerea cordonului a reprezentat o detenție în sensul articolului 5. Cu toate acestea, așa cum rezultă din constatările clare și atent făcute de către judecătorul de primă instanță, care, pe bună dreptate, nu au fost contestate în recurs, nu ar putea fi vorba de o astfel de detenție în cazul de față.

64. În plus, nu trebuie să ignorăm faptul că dacă reținerea în cazul de față ar reprezenta o detenție în sensul articolului 5, în temeiul raționamentului Curții Europene în *Lawless împotriva Irlandei* (nr. 3) (1961 1 EHRR 15), nu ar fi posibil ca poliția să justifice detenția în temeiul excepțiilor de la punctele (b) sau (c). Considerăm că faptul că reținerea în cazul de față nu s-ar putea justifica în temeiul oricăreia dintre excepțiile de la punctele (a) - (f) sprijină afirmația că această restricție nu reprezintă o detenție în sensul articolului 5, la toate. Mi s-ar părea foarte ciudat ca poliția să nu poată acționa așa cum a făcut în circumstanțele cauzei de față fără a încălca articolul 5 cu privire la drepturile celor care au fost vizați de măsura contestată. "

Lordul Carswell a fost de acord cu Lordul Hope și Lordul Scott de Foscote a subscris concluziilor Lorzilor Hope și Neuberger, subliniind că "scopul măsurii de izolare sau restrângere a libertății de mișcare și intențiile persoanelor responsabile pentru impunerea ei urmează să fie luate în considerare" atunci când se decide dacă a existat sau nu o privare de libertate.

Lordul Walker de Gestingthope a fost de acord cu Lordul Hope, dar a adăugat ca o "notă de subsol":

"43. În paragrafele 26 și următoarele ale opiniei sale, Lordul Hope pune întrebarea "Este relevant scopul?" Concluzia sa este formulată cu multă circumspecție: el explică (punctul 34) că este posibilă, chiar și în cazul drepturilor fundamentale, o abordare pragmatică, care să țină seama pe deplin de toate împrejurările cauzei. Cred că este corect să fie precaut cu privire la acest punct. Curtea de la Strasbourg precizat în numeroase rânduri că toate circumstanțele pot fi relevante pentru a stabili dacă există o privare de libertate: a se vedea, de exemplu, *H.M. împotriva Elveției* (2004) 38 EHRR 314, alin 42: ... Este demn de remarcat faptul că factorii enumerați în pasajul indicat din hotărârea H.M. citată supra, deși este vorba de o listă lungă, nu includ scopul măsurii.

44. Scopul unei măsuri de acest gen, care poate ajunge, fără îndoială, la privare de libertate este, în general, relevante nu pentru a stabili dacă pragul este atins ci pentru a se examina dacă măsura poate fi justificată în temeiul articolului 5 alineatul (1) literele (a) - (f): a se vedea, de exemplu, (în ceea ce privește articolul 5 alineatul (1) litera (e)) *Nielsen v. Danemarca* (1988) 11 EHRR 175; *Litwa v. Polonia* (2001) 33 EHRR 1267; *Wall împotriva Suediei*, (10 decembrie 2002) decizia de admisibilitate 41403/98; *H.M. v. Elveția* (de mai sus); *H.L. împotriva Marii Britanii* (2005) 40 EHRR 32; *Enhorn v. Suedia* (2005) 41 EHRR 633, și *Storck împotriva Germaniei* (2006) 43 EHRR 96). În cazul unei măsuri de privare de libertate și atingere a securității personale, bunele intenții nu pot compensa lipsa unei justificări în temeiul uneia dintre excepțiile enumerate la articolul 5 alineatul (1) literele (a) - (f), care sunt de strictă interpretare.

45. Multe dintre cazurile care privesc articolul 5 alineatul (1) litera (e) ridică și probleme cu privire la consimțământul expres sau implicit (pentru admiterea într-un spital de psihiatrie sau azil de bătrâni). Unele dintre cauzele anterioare par discutabile astăzi în măsura în care s-au bazat pe "drepturile părintești" (în special Nielsen, care a fost o decizie adoptată cu nouă la șapte, în care admiterea într-o secție de psihiatrie a unui băiat de doisprezece ani nu a fost considerată o măsură privativă de libertate, deoarece mama sa a uzat de "drepturile părintești"). Storck a trimis, cred, un mesaj clar indicând o abordare diferită a autonomiei personale a tinerilor (deși nefericita reclamantă din acest caz avea 18 ani la momentul la care i s-au administrat forțat medicamente într-o secție încuiată din clinica din Bremen, măsură pentru care i s-a acordat o sumă foarte mare cu titlu de despăgubiri morale).

46. Mă simt, de asemenea, oarecum intrigat de decizia în *X v . Germania* (19 martie 1981) decizia de admisibilitate 8819/79 conform căreia secțiile de poliție pot fi locuri de intimidare pentru oricine, în special pentru copii, și pare artificial să se spună că

"În cazul de față acțiunea poliției nu a avut drept scop privarea copiilor de libertate, ci pur și simplu obținerea de informații de la aceștia cu privire la modul în care au intrat în posesia obiectelor găsite asupra lor și despre furturile care avuseseră loc în școală."

47. Acestea fiind spuse, cu toate acestea, consider că este esențial, în cazul de față, să se pună o întrebare simplă: ce făceau polițiștii la Oxford Circus pe data de 1 mai 2001? Despre ce era vorba? Răspunsul este, așa cum a explicat Lordul Hope în rezumatul său exhaustiv cu privire la constatările necontestate ale judecătorului de primă instanță, că poliția a avut o sarcină neobișnuit de dificilă de a controla mulțimea pentru a evita vătămările corporale și daunele materiale. Ofițerii de poliție care au condus operațiunile au încercat să evite o catastrofă similară celei care a avut loc în Piața Red Lion la data de 15 iunie 1974. Scopul poliției a fost dispersarea mulțimii, și faptul că realizarea acestui obiectiv a durat mai mult decât se așteptau s-a datorat unor circumstanțe dincolo de controlul lor. "

ÎN DREPT

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 5 § 1 DIN CONVENȚIE

38. Reclamanții au pretins că au fost privați de libertate cu încălcarea articolului 5 § 1 din Convenție, care prevede următoarele:

"1. Orice persoană are dreptul la libertate și la securitatea persoanei sale. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și în conformitate cu o procedură prevăzută de lege:

(a) dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțată de către un tribunal competent;

(b) dacă a făcut obiectul unei arestări sau detenții legale pentru nesupunerea la o hotărâre a unei instanțe, pronunțată conform legii, sau în scopul de a asigura îndeplinirea unei obligații prevăzute de lege;

(c) dacă a făcut obiectul unei arestări sau detenții legale în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente pe baza suspiciuni rezonabile de a fi comis o

infracțiune sau când aceasta este considerată în mod rezonabil necesară pentru a împiedica săvârșirea unei infracțiuni sau fuga după săvârșirea acesteia ;

(d) reținerea legală a unui minor în scopul supravegherii educative sau în scopul aducerii sale în fața autorității judiciare competente;

(e) detenția legală a unei persoane pentru prevenirea răspândirii bolilor infecțioase, a persoanelor alienate mintal, alcoolice sau dependente de droguri sau a unui vagabond;

(f) arestarea sau detenția legală a unei persoane pentru a o împiedica să intre neautorizat în țară sau a unei persoane care face obiectul unei proceduri de expulzare ori de extrădare.

.... "

39. Guvernul a susținut că articolul 5 § 1 nu se aplică, deoarece nu a existat o privare de libertate. În subsidiar, a afirmat că măsura reținerii în cadrul cordonului de polițiști a fost în conformitate cu articolul 5 § 1 (b) și/sau (c).

A. Argumentele părților

1. Guvernul

40. Guvernul a susținut că poliția nu i-a lipsit de libertate pe reclamânți, în sensul articolului 5 § 1. A subliniat că unul dintre principiile de bază inerente în Convenție este acela de a stabili un echilibru între interesele comunității și protecția drepturilor individuale. Necesitatea de a stabili un astfel de echilibru este o temă recurentă în jurisprudența Curții și ar trebui să fie, de asemenea, luat în considerare în determinarea existenței unei privări de libertate. Spre deosebire de articolele 8-11 din Convenție, articolul 5 § 1 nu a făcut obiectul unei justificări generale. Este important, prin urmare, să nu se adopte o definiție prea largă a noțiunii de "privare de libertate".

41. Principiile relevante pentru identificarea unei privări de libertate au fost stabilite de către Curte în *Engel și alții împotriva Olandei*, 8 iunie 1976, §§ 58-59, Seria A, nr. 22, urmată de *Guzzardi împotriva Italiei*, 6 noiembrie 1980, §§ 92-93, Seria A, nr. 39 și numeroase cauze ulterioare. Această jurisprudență a făcut clar faptul că problema dacă a existat sau nu o privare de libertate trebuie tranșată cu referire la situația de fapt specifică. Durata măsurii este unul dintre factorii care trebuie luați în considerare, dar faptul că s-au făcut controale periodice o perioadă de timp semnificativă, nu a fost, în sine, suficient pentru a antrena o privare de libertate, astfel cum s-a statuat în cauzele ce priveau restricții de ieșire pe timp noaptea: a se vedea *Raimondo împotriva Italiei*, 22. februarie 1994, seria A nr. 281 A și *Trijonis împotriva Lituaniei*, nr. 2333/02, 15 decembrie 2005. Scopul pentru care măsura a fost impusă este un factor relevant pentru ca instanța europeană să nu constate existența unei privări de libertate chiar și când este vorba despre

izolarea fizică într-un anumit loc pentru o perioadă de timp mai lungă: a se vedea *Engel*, citată mai sus, § 59, în care Curtea a observat că trebuie avut în vedere contextul disciplinei militare; a se vedea, de asemenea, *Nielsen împotriva Danemarcei* și *H.M. împotriva Elveției*, ambele citate mai sus, în care Curtea, statuând că articolul 5 nu se aplică, a luat în considerare scopul umanitar care a stat la baza izolării fizice. Această abordare este corectă, în principiu, deoarece obiectivul articolului 5 § 1 este de a preveni detenția arbitrară și nejustificată.

42. Nicăieri în jurisprudența Curții până la această dată nu s-au analizat circumstanțe similare celor din cauza de față, în care a fost necesar ca poliția să ia măsuri proporționale pentru a reține mai multe persoane pentru o perioadă limitată de timp în cadrul unui cordon de poliție pentru a preveni tulburări grave ale ordinii publice care implicau un risc substanțial de deces sau vătămări corporale. Dacă articolul 5 s-ar interpreta ca împiedicând crearea unui cordon de poliție la Oxford Circus cu ocazia May Day 2001, forțele de poliție din statele contractante ar fi obligate să pregătească metode alternative pentru a face față unor demonstrații violente, care nu ar ridica probleme din prisma articolului 5, dar care ar putea fi mult mai periculoase pentru toți cei implicați, cum ar fi utilizarea de gaze lacrimogene sau gloanțe de cauciuc.

43. Camera Lorzilor și Curtea de Apel au aplicat în mod corect principiile derivate din jurisprudența Curții pentru a constata că nu a existat o privare de libertate atunci când cordonul fost creat. O restricție temporară asupra libertății de circulație pe un drum public, chiar dacă absolută, nu constituie o privare de libertate, astfel cum reiese clar din exemplele care implică mulțimile la meciuri de fotbal sau traficul pe autostrăzi, menționate de către instanțele naționale. Întrebarea care se ridică este dacă durata de timp pentru care a fost aplicat cordonul a transformat această măsură într-o privare de libertate. Răspunsul la această întrebare depinde de toate circumstanțele, în special, de scopul poliției de a proteja siguranța celor din interiorul și din afara cordonului și caracterul necesar al măsurii, deoarece nu au existat alte măsuri pe care poliția le-ar fi putut lua pentru a preveni tulburarea gravă a ordinii publice.

44. În subsidiar, dacă se constată că a existat o privare de libertate, Guvernul apreciază că a fost justificată în temeiul articolului 5 § 1 (b) pentru a se asigura îndeplinirea "obligației prevăzută de lege" de a asista un polițist care se confruntă cu o încălcare a păcii. În subsidiar, orice privare de libertate, de asemenea, cade sub incidența excepției prevăzută de articolul 5 § 1 (c), deoarece izolarea fiecărui reclamant a fost necesară pentru a permite poliției să prevină încălcarea păcii.

2. Reclamanții

45. În opinia reclamantilor, pentru a stabili dacă a existat o privare de libertate este necesară o evaluare obiectivă a situației individuale concrete, în special, dacă a fost vorba despre o "izolare într-un loc limitat pentru o perioadă de timp neneglijabilă", și persoana vizată a fost "în mod valabil de acord" cu acest lucru (a se vedea *Storck împotriva Germaniei*, nr. 61603/00, § 74, CEDO 2005-V). În cazul în care măsura vizată nu reprezintă o stare de detenție în sensul clasic al termenului, aceasta ar trebui să fie evaluată în funcție de natura și amploarea ei, modul de punere în aplicare, durata acesteia și efectul său asupra reclamantilor. Astfel, de exemplu, cu cât este mai mare gradul de izolare și mai mare gradul de constrângere din partea autorităților, cu atât este mai scurtă durata necesară pentru a se constata o privare de libertate.

46. Reclamantii au susținut că observațiile Guvernului s-au bazat pe o abordare nouă și controversată, conform căreia izolarea necesară pentru un scop utilitar sau public nu ar echivala cu o privare de libertate, cel puțin în afara închisorii în sensul clasic al cuvântului. Reclamantii nu sunt de acord cu această abordare și au susținut că, dacă s-a luat o măsură în împrejurări care ar echivala cu o privare de libertate, intenția sau scopul cu care a fost luată măsura respectivă nu sunt elemente relevante pentru a evalua dacă o măsură privativă de libertate a avut loc de fapt loc. Scopul pentru care a fost luată măsura este relevant numai pentru a stabili dacă o privarea de libertate a fost justificată prin referire la cele șase scopuri menționate la punctul 5 § 1 (a) - (f), care sunt, în orice caz, de strictă interpretare. Noțiunea de privare de libertate nu se poate interpreta în mod diferit în cazurile în care este vorba despre restricțiile impuse pe motive de ordine publică, spre deosebire de măsurile impuse pentru orice alt scop de interes utilitar sau public.

47. În plus, reclamantii au susținut că încercarea Guvernului de a-și susține argumentul prin referire la stabilirea unui echilibru echitabil între cerințele interesului public și necesitatea de a proteja drepturile persoanelor fizice este eronată. Acest echilibru echitabil fusese deja stabilit prin formularea însăși a drepturilor protejate de Convenție. Curtea poate examina considerente concurente de interes public pentru a restrânge sfera de aplicare a protecției oferite de Convenție. Orice evaluare a echilibrului efectuată de către Curte se bazează pe structura specială a articolului vizat și poate avea loc doar în spațiile libere lăsate de această structură, de exemplu, în vederea delimitării domeniului de aplicare a obligațiilor pozitive care decurg din anumite articole. Dacă afirmația Guvernului ar fi corectă, statele ar putea să eludeze măsurile de protecție prevăzute la articolul 5, reținând persoane pentru o gamă largă de motive independente de domeniul de aplicare al articolului 5 § 1 (a) - (f), cu condiția ca necesitatea să fi fost demonstrată și fără ca aceste persoane să beneficieze de garanțiile procedurale și de fond oferite de articolul 5.

48. Reclamantii nu au susținut că ar fi existat o privare de libertate la momentul inițial al creării cordonului. Cu toate acestea, având în vedere

natura măsurii de reținere în interiorul cordonului, modalitatea coercitivă de executare a acestei măsuri, durata sa semnificativă și efectul asupra persoanelor vizate, de izolare în cadrul cordonului de polițiști, a fost în mod clar o privare de libertate a acestora. Faptul că instanțele naționale au constatat că a fost o măsură necesară pentru apărarea ordinii publice nu este relevant.

49. Privarea de libertate nu a fost justificată în temeiul vreunui dintre paragrafele articolului 5 § 1. În special, cu privire la articolul 5 § 1 (b), reclamanții nu au fost reținuți pentru a "asigura îndeplinirea unei obligații prevăzute de lege", deoarece această justificare ar putea să apară numai în cazul în care există o obligație specifică și concretă în sarcina persoanei vizate și privarea de libertate a fost ocazionată de îndeplinirea ei. "Obligația" nu ar putea fi o cerință ca o persoană să se supună la privarea de libertate în sine. În plus, detenția în temeiul articolului 5 § 1 (c), "atunci când este considerată în mod rezonabil necesară pentru a împiedica săvârșirea unei infracțiuni", impune atât ca privarea să aibă loc pentru a împiedica persoana în cauză să comită o infracțiune și ca intenția autorităților la momentul privării să fie aceea de a aduce persoana în fața autorității judiciare competente în cadrul unei proceduri penale. Nici unul dintre aceste cerințe nu se aplică în cazul reclamanților.

B. Aprecieria Curții

1. Cu privire la admisibilitate

50. Curtea consideră că problema dacă reclamanții au fost privați de libertate, prin urmare, dacă articolul 5 § 1 se aplică, este strâns legată de fondul plângerilor reclamanților. Reunește, așadar, această excepție preliminară cu fondul.

51. Se constată că acest capăt de cerere nu este inadmisibil din nici un alt motiv și, prin urmare, îl declară admisibil.

2. Cu privire la fond

(a) Principii generale

52. Este adevărat, după cum au subliniat și părțile, că este prima dată când Curtea ia examinează aplicarea articolului 5 § 1 din Convenție la operațiunea de "kettling" sau izolarea unui grup de persoane în interiorul unui cordon de poliție din motive de ordine publică. În interpretarea articolului 5 § 1 în aceste circumstanțe, și, în special, pentru a determina dacă a existat o privare de libertate, Curtea se orientează conform următoarelor principii generale.

53. În primul rând, astfel cum Curtea a subliniat în mai multe rânduri, Convenția este un instrument viu, care trebuie interpretat în lumina condițiilor actuale și a ideilor dominante în statele democratice contemporane (a se vedea, printre alte autorități, *Tyrer împotriva Marii Britanii*, 25 aprilie 1978, § 31, seria A nr 26; *Kress împotriva Franței* [MC], nr. 39594/98, § 70, CEDO 2001-VI; *Christine Goodwin împotriva Marii Britanii* [MC], nr. 28957/95, § 75, CEDO 2002 VI, și, mai recent, *Bayatyan împotriva Armeniei* [MC], nr. 23459/03, § 102, CEDO 2011). Asta nu înseamnă, totuși, că pentru a răspunde nevoilor, condițiilor, opiniilor sau standardelor actuale, Curtea poate crea un drept nou în afara celor recunoscute prin Convenție (a se vedea *Johnston și alții împotriva Irlandei*, 18 decembrie 1986, §§ 51-54, Seria A, nr 112). sau că poate diminua un drept existent sau crea o nouă "excepție" sau "justificare", care nu este recunoscută în mod expres în Convenție (a se vedea, de exemplu, *Engel și alții*, citată anterior, § 57 și *Ciulla împotriva Italiei*, 22 februarie 1989, § 41, seria A nr 148)..

54. În al doilea rând, Convenția trebuie să fie citită ca un întreg și interpretată în așa fel încât să promoveze coerența internă și armonia între diferitele sale prevederi (*Stec și alții împotriva Marii Britanii* (dec.) [MC], nr. 65731/01 și 65900/01, § 48, CEDO 2005 X).

55. Având în vedere contextul în care această măsură de izolare a fost impusă în cauza de față, Curtea consideră că este oportun să se amintească și faptul că articolul 2 din Protocolul nr 4 adițional la Convenție garantează dreptul la libertatea de mișcare. Este adevărat că reclamantii nu au invocat această dispoziție, deoarece Marea Britanie nu a ratificat Protocolul nr. 4 și nu este, prin urmare, obligată în temeiul acestuia. În opinia Curții, totuși, luând în considerare importanța diferitelor dispoziții ale articolului 5 și ale articolului 2 din Protocolul nr. 4, este util să se facă reflecțiile de mai jos. În primul rând, articolul 5 nu ar trebui, în principiu, să fie interpretat în așa fel încât să includă cerințele Protocolului nr. 4 în ceea ce privește statele care nu l-au ratificat, inclusiv Marea Britanie. În același timp, articolul 2 § 3 din protocolul susmenționat permite introducerea de restricții asupra dreptului la libertatea de mișcare în cazul în care este necesar, printre altele, pentru menținerea ordinii publice, prevenirea criminalității sau protecția drepturilor și libertăților altora. În legătură cu articolul 11 din Convenție, Curtea a statuat că ingerințele în dreptul la libertatea de întrunire sunt, în principiu, justificate pentru prevenirea dezordinii sau criminalității și pentru protejarea drepturilor și libertăților altora în cazul în care demonstranții se angajează în acte de violență (a se vedea *Giuliani și Gaggio împotriva Italiei* [MC], nr 23458/02, § 251, CEDO 2011). Aceasta a considerat, de asemenea, că în anumite împrejurări bine definite, articolele 2 și 3 pot implica obligații pozitive în sarcina autorităților de a lua măsuri preventive pentru a proteja persoanele de riscul de vătămare prin acte criminale ale altor persoane (*Giuliani și Gaggio*, citată supra, § 244; *P.F. și E.F. împotriva Marii*

Britanii (dec.), nr. 28326/09, § 36, 23 noiembrie 2010). Atunci când se analizează dacă autoritățile naționale au respectat aceste obligații pozitive, Curtea a statuat că trebuie să se țină seama de dificultățile pe care le întâmpină poliția în activitățile sale în societățile moderne, imprevizibilitatea comportamentului uman și alegerile operaționale care trebuie să fie făcute în ceea ce privește prioritățile și resursele (*Giuliani și Gaggio*, citată mai sus, § 245; PF și *E.F. c. Regatului Unit*, citată mai sus, § 40).

56. După cum Curtea a afirmat anterior, poliția trebuie să beneficieze de o marjă de apreciere în luarea deciziilor operaționale. Astfel de decizii sunt aproape întotdeauna complicate și poliția, care are acces la informații și date operative care nu sunt disponibile publicului larg, este, de obicei, în cea mai bună poziție pentru a lua aceste decizii (a se vedea *P.F. și E.F. împotriva Marii Britanii*, citată mai sus, § 41). Mai mult decât atât, chiar și până în 2001, progresele în domeniul tehnologiei comunicațiilor au făcut posibilă mobilizarea protestatarilor rapid și pe ascuns pe o scară până atunci necunoscută. Forțele de poliție din statele contractante se confruntă cu provocări noi, probabil neprevăzute atunci când Convenția a fost elaborată, și s-au dezvoltat noi tehnici de poliție pentru a face față acestora, inclusiv de izolare sau "kettling". Articolul 5 nu poate fi interpretat în așa fel încât să facă imposibil pentru poliție să-și îndeplinească sarcinile de menținere a ordinii și de protejare a publicului, cu condiția ca acestea să respecte principiul de bază al articolului 5, care este de a proteja persoana împotriva arbitrarului (a se vedea *Saadi împotriva Marii Britanii* [MC], nr. 13229/03, §§ 67-74, CEDO 2008).

57. După cum s-a menționat mai sus, articolul 5 § 1 nu privește simplele restricții impuse asupra libertății de mișcare, care sunt reglementate de articolul 2 din Protocolul nr. 4. În scopul de a stabili dacă cineva a fost "lipsit de libertate" în sensul articolului 5 § 1, punctul de plecare trebuie să fie situația sa concretă și trebuie să se țină seama de o serie întreagă de criterii, cum ar fi tipul, durata, efectele și modul de punere în aplicare a măsurii în cauză. Diferența dintre privarea de libertate și restricții asupra libertății de mișcare este una de grad sau de intensitate, și nu de natură sau de substanță (a se vedea *Engel și alții*, § 59; *Guzzardi*, §§ 92-93; *Storck*, § 71, citate mai sus; și, de asemenea, mai recent, *Medvedyev și alții împotriva Franței* [MC], nr. 3394/03, § 73, CEDO 2010).

58. Așa cum a subliniat Lordul Walker (a se vedea punctul 37 supra), scopul măsurii luate în cauza de față nu este menționat în hotărârile de mai sus ca un factor care trebuie luat în considerare atunci când se decide dacă a existat o privare de libertate. Într-adevăr, reiese din jurisprudența Curții că un motiv de interes public, de exemplu, pentru a proteja comunitatea împotriva unei amenințări din partea unei persoane, nu are nici o influență asupra chestiunii dacă această persoană a fost privată de libertate, deși ar putea fi relevant pentru ancheta ulterioară, dacă privarea de libertate a fost

justificată în temeiul unuia dintre paragrafele articolului 5 § 1 (a se vedea, printre multe exemple, *A. și alții împotriva Marii Britanii* [MC], nr. 3455/05, § 166, 19 februarie 2009; *Enhorn împotriva Suediei*, nr. 56529/00, § 33, CEDO 2005 I; *M. împotriva Germaniei*, nr. 19359/04, 17 decembrie 2009). Același lucru este valabil și în cazul în care scopul este de a proteja, trata sau îngriji într-un fel sal altul persoana luată în detenție, cu excepția cazului în care persoana respectivă a consimțit în mod valabil la ceea ce altfel ar fi o pedeapsă privativă de libertate (a se vedea *Storck*, citată mai sus, §§ 74 - 78, și cauzele citate în aceasta și, mai recent, *Stanev împotriva Bulgariei* [MC], nr 36760/06, § 117, 17 ianuarie 2012; a se vedea, de asemenea, cu privire la valabilitatea consimțământului, *Amuur împotriva Franței*, 25 iunie 1996, § 48, Culegere de hotărâri și decizii 1996 III).

59. Cu toate acestea, Curtea este de părere că luarea în considerare a "tipului" și "modului de punere în aplicare" a măsurii în cauză (a se vedea *Engel*, § 59 și *Guzzardi*, § 92, ambele citate mai sus) îi permite să aibă o imagine asupra contextului specific și asupra circumstanțelor în care s-au impus diferitele restricții, altele decât deținerea clasică într-o celulă (a se vedea, de exemplu, *Engel și alții*, citată mai sus, § 59; *Amuur*, citată mai sus, § 43). Într-adevăr, contextul în care se iau măsurile este un factor important care trebuie luat în considerare, întrucât în societatea modernă apar situații în care publicului îi pot fi impuse restricții privind libertatea în sine sau libertatea de circulație în interesul binelui comun. Așa cum au observat judecătorii de la Curtea de Apel și Camera Lorzilor, publicul acceptă, în general, faptul că se pot impune restricții temporare asupra libertății de circulație în anumite contexte, cum ar fi o călătorie cu mijloacele de transport public sau pe autostradă, sau participarea la o meci de fotbal (a se vedea punctele 35 și 37 de mai sus). Curtea nu consideră că astfel de restricții privind circulația, atât timp cât acestea sunt inevitabile ca urmare a unor împrejurări independente de controlul autorităților și necesare pentru a evita un risc real de vătămare sau prejudiciere și sunt menținute pe perioada minimă necesară în acest scop, pot fi corect descrise ca fiind "privări de libertate" în sensul articolului 5 § 1.

60. Articolul 5 consacră un drept fundamental al omului, și anume protecția persoanei împotriva ingerințelor arbitrare ale statului în dreptul său la libertate. Literalele (a) - (f) din articolul 5 § 1 conțin o listă exhaustivă de motive admise pe baza cărora persoanele pot fi private de libertate și nicio privare de libertate nu va fi compatibilă cu articolul 5 § 1 decât dacă se încadrează într-unul dintre aceste motive (a se vedea, printre multe alte autorități, *Al-Jedda împotriva Marii Britanii* [GC], nr. 27021/08, § 99, 7 iulie 2011). Nu se exclude faptul că utilizarea măsurilor de izolare și a tehnicilor de control al mulțimii ar putea, în circumstanțe speciale, să dea naștere la o privare nejustificată de libertate, cu încălcarea articolului 5 § 1. În fiecare caz, articolul 5 § 1 trebuie interpretat într-un mod care să ia în considerare contextul specific în care aceste tehnici sunt utilizate, precum și

responsabilitățile poliției de a-și îndeplini sarcinile de menținere și protejare a ordinii publice, conform legislației naționale cât și Convenției.

(b) Aplicarea acestor principii la cauza de față

61. Răspunsul la întrebarea dacă a existat sau nu o privare de libertate se bazează, așadar, pe situația de fapt specifică a cauzei. În această privință, Curtea amintește că sistemul Convenției este destinat să fie subsidiar sistemelor naționale de apărare a drepturilor omului (a se vedea *A. și alții*, citată supra, § 154). Subsidiaritatea stă la baza Convenției, așa cum reiese dintr-o lectură comună a articolelor 1 și 19. Curtea trebuie să fie precaută în a prelua rolul unui tribunal de primă instanță cu privire la aprecierea situației de fapt dacă acest lucru nu devine inevitabil datorită circumstanțelor unui caz particular. Ca o regulă generală, atunci când s-au desfășurat proceduri interne, nu este sarcina Curții să substituie propria sa apreciere asupra faptelor aceleia a instanțelor interne, deoarece este sarcina instanțelor interne să stabilească faptele pe baza probelor aduse în fața lor. Deși Curtea nu este ținută de constatările instanțelor interne și rămâne liberă să facă propria apreciere în lumina tuturor elementelor propuse, în condiții normale, este nevoie de elemente convingătoare pentru a o conduce să se îndepărteze de la constatările de fapt la care au ajuns instanțele interne (*Giuliani și Gaggio*, citată supra, § 180). Cu toate acestea, deoarece în conformitate cu articolele 19 și 32 din Convenție este rolul Curții să interpreteze și să aplice Convenția, în timp ce trebuie să facă trimitere la constatările de fapt ale instanței interne, ea nu este ținută de concluziile lor juridice pentru a stabili dacă a existat sau nu o privare de libertate în sensul articolului 5 § 1 (a se vedea, de exemplu, *Storck*, citată supra, § 72).

62. Hotărârea judecătorului Tugendhat a urmat unui proces de trei săptămâni, timp în care acesta a examinat un set substanțial de probe cu privire la evenimentele de la Oxford Circus din May Day 2001, inclusiv mărturii, înregistrări video și probe fotografice (a se vedea punctul 16 supra). A constatat, printre altele, faptul că din informațiile prelabile aflate la dispoziția poliției reieșea faptul că demonstrația va atrage un "nucleu dur" de 500 - 1.000 de manifestanți violenți și că există un risc real de vătămare corporală gravă, chiar și deces, precum și de pagube materiale în cazul în care mulțimile nu ar fi controlate în mod efectiv. Poliția se aștepta ca o mulțime să se formeze la Oxford Circus în jurul orei 16 și a fost luată prin surprindere când peste 1.500 de oameni s-au adunat acolo două ore mai devreme. Având în vedere informațiile pe care le avea și comportamentul mulțimilor la demonstrații anterioare pe teme similare, poliția a decis ca, pentru a preveni violența și riscul de rănire a persoanelor și de producere de daune materiale, să se creeze un cordon absolut la ora 14. Începând cu ora 14.20, când cordonul a fost complet, nimeni nu mai putut părăsi zona fără permisiune. Oamenii aveau loc să se plimbe în cadrul cordonului și nu era

înghesuială, dar condițiile nu erau confortabile, fără facilități de adăpost, hrană, apă sau toaletă. De-a lungul după-amiezii și seara s-a încercat eliberarea colectivă, dar comportamentul violent și necooperant al unei părți semnificative a mulțimii, atât din interiorul cordonului, cât și din zona înconjurătoare a determinat poliția să suspende în mod repetat dispersarea. În consecință, dispersarea completă nu a putut fi finalizată până la ora 21.30. Cu toate acestea, poliția a permis unui număr de aproximativ 400 de persoane care au putut fi identificate în mod clar ca nefiind implicate în demonstrație sau care au fost grav afectate, să plece (a se vedea punctele 17-25 supra). Aceste constatări nu au fost contestate de către părțile la prezenta procedură și Curtea nu vede nici motiv să se îndepărteze de la ele. Primii trei reclamânți au fost ținuti în cadrul cordonul poliției aproximativ șapte ore și al patrula reclamanți timp de cinci ore și jumătate.

63. Curtea trebuie să analizeze situația concretă a reclamantilor, cu referire la criteriile prevăzute în *Engel și alții*, precum și în jurisprudența ulterioară (a se vedea punctul 57 supra). Deși au existat diferențe între reclamânți, primul reclamant fiind prezent în Oxford Circus în calitate de manifestant, în timp ce ceilalți reclamânți au fost simpli trecători, Curtea nu consideră că această diferență este relevantă pentru întrebarea dacă a existat sau nu o privare de libertate.

64. În conformitate cu criteriile *Engel*, Curtea consideră că natura coercitivă a izolării în cadrul cordonului, durata acesteia și efectul său asupra reclamantilor, în termeni de disconfort fizic și incapacitatea de a părăsi Oxford Circus, înclină spre o privare de libertate.

65. Cu toate acestea, Curtea trebuie să ia în considerare, de asemenea, "tipul" și "modul de punere în aplicare" a măsurii în cauză. După cum s-a arătat mai sus, contextul în care măsura a fost impusă este semnificativ.

66. Este important de remarcat, prin urmare, că măsura a fost impusă pentru a izola o mare mulțime de persoane, în condiții volatile și periculoase. Așa cum a subliniat Guvernul (a se vedea punctul 42 supra), poliția a decis să utilizeze o măsură de izolare a mulțimii, mai degrabă decât să recurgă la metode mai dure, care ar fi dat naștere la un risc mai mare de rănire a oamenilor în cadrul mulțimii. Judecătorul a ajuns la concluzia că, având în vedere situația din Oxford Circus, poliția nu a avut altă alternativă decât să impună un cordon absolut pentru a evita un risc real de vătămare corporală sau producere de daune (a se vedea punctul 26 supra). Curtea nu are niciun motiv să se îndepărteze de la concluzia judecătorului conform căreia, în împrejurările specifice, impunerea unui cordon absolut a fost metoda cea mai puțin intruzivă și ce mai eficientă. De altfel, reclamânții nu au susținut la momentul inițial al creării cordonului, cei din interiorul acestuia au fost imediat privați de libertate (a se vedea punctul 48 supra).

67. Mai mult decât atât, din nou pe baza faptelor constatate de către judecător, Curtea nu este în măsură să identifice un moment în care măsura s-a transformat din ceea ce a fost, cel mult o restricție asupra libertății de

circulație, într-o privare de libertate. Este frapant faptul că, la cinci minute după ce s-a creat cordonul absolut, poliția a planificat începerea eliberării controlate spre nord. Treizeci de minute mai târziu, s-a înregistrat o a doua încercare a poliției de a începe eliberarea, dar măsura a fost suspendată din cauza comportamentului violent al celor din interiorul și din afara cordonului. Între orele 15 și 18, poliția a avut în vedere posibilitatea eliberării, dar sosirea unui nou grup de protestatari și condițiile periculoase din interiorul mulțimilor a determinat-o să considere că eliberarea din cordon nu s-ar putea face în condiții de siguranță. Eliberarea controlată a fost reluată la 17.55, dar s-a oprit la 18.15; reluată la ora 19 și suspendată la 19.20; începută din nou la 19.30, abandonată iar, apoi efectuată continuu, pe grupuri de câte zece, până când întreaga mulțime a fost eliberată, la 21.45 (a se vedea punctul 24 supra). Astfel, judecătorul a constatat împrejurările care au determinat poliția să izoleze mulțimea la ora 14 au persistat până în jurul orei 20, atunci când, în cele din urmă, eliberarea colectivă a putut continua fără întrerupere (a se vedea punctul 24 supra). În aceste condiții, în care poliția a păstrat situația în mod constant sub control, dar aceleași condiții periculoase care au necesitat impunerea cordonului la ora 14 au continuat să existe de-a lungul întregii după-amiezi și a serii, Curtea nu consideră că se poate spune că cei din interiorul cordonului au fost privați de libertate în sensul articolului 5 § 1. Din moment ce nu a existat o privare a de libertate, nu este necesar să se examineze dacă măsura în cauză a fost justificată, în conformitate cu literele (b) sau (c) ale articolului 5 § 1.

68. Curtea subliniază că concluzia de mai sus, conform căreia nu a existat o privare de libertate, se bazează pe situația de fapt specifică și excepțională a acestui caz. În plus, această cerere nu a inclus nici un capăt de cerere întemeiat pe articolele 10 sau 11 din Convenție și Curtea ia act de concluzia judecătorului de primă instanță potrivit căreia nu a existat nicio ingerință în sensul articolelor 10 și 11 asupra dreptului la libertatea de exprimare și de întrunire a persoanelor din interiorul cordonului (a se vedea punctul 32 supra). Trebuie subliniat faptul că măsurile de control a mulțimii nu ar trebui să fie utilizate de către autoritățile naționale, în mod direct sau indirect, pentru a înăbuși sau descuraja un protest, având în vedere importanța fundamentală a libertății de exprimare și de întrunire în toate societățile democratice. Dacă nu ar fi fost necesar ca poliția să impună și să mențină cordonul în scopul de a preveni rănirea gravă a persoanelor sau distrugerea de bunuri, "tipul" măsurii ar fi fost diferit și natura sa coercitivă și restrictivă ar fi fost suficientă pentru a o aduce în sfera de aplicare a articolului 5.

69. În concluzie, întrucât articolul 5 nu se aplică, nu a existat nicio încălcare a acestei dispoziții în cauza de față.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. *Declară*, în unanimitate, cererile admisibile;

2. *Hotărăște*, cu paisprezece voturi la trei, că nu a existat o încălcare a articolului 5 din Convenție.

Redactată în limba engleză și franceză, apoi comunicată în ședință publică în Palatul Drepturilor Omului, la Strasbourg, la data de 15 martie 2012, în conformitate cu articolul 77 § 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Michael O'Boyle
Grefier

Françoise Tulkens
Președinte

În conformitate cu articolul 45 § 2 din Convenție și articolul 74 § 2 din Regulamentul Curții, următoarea opinie dizidentă comună a judecătorilor Tulkens, Spielmann și Garlicki este anexată la prezenta hotărâre.

F.T.
M.O.B.

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2013

Limbile oficiale ale Curții Europene a Drepturilor Omului sunt engleza și franceza. Această traducere a fost realizată cu sprijinul Fondului fiduciar pentru drepturile omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Nu obligă Curtea, care, de altfel, nu își asumă răspunderea pentru calitatea acesteia. Traducerea poate fi descărcată din baza de date HUDOC a Curții Europene a Drepturilor Omului (<http://hudoc.echr.coe.int>) sau din oricare altă bază de date în care Curtea a făcut această traducere disponibilă. Poate fi reprodusă în scop necomercial, cu condiția ca titlul cauzei să fie citat în întregime, împreună cu referirea la dreptul de autor menționat anterior și la Fondul fiduciar pentru drepturile omului. Dacă intenționați să utilizați vreun fragment din această traducere în scop comercial, vă rugăm să contactați publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/ European Court of Human Rights, 2013

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be

dowloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has share it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2013

Les langues officielles de la Cour Européenne des Droits de l'Homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>) où de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.